191. T. 2 (36)
81/142289
(Z 15)

Skema

Die Kultuurtaak van die Afrikaner

Gemeenskapsleierskursus,
Riversdal, 18 Feb. 1972.

I Alg.
Dank en waardering.

II My Onderwerp
Op program. — veral drie sye XXX
Net hoofpunte.

III Ons Huidige Taak.
Kultuurtaak baie oud.
Met verloop v. tyd duideliker: Kerk, taal, onderwys, verlede, kuns, staatkunde, ekonomie (Vordering)
Tye — en taak — verander (Hoofklem).
(metode)
Sekere groot dinge bly dieselfde.
Onthou — Ranke
Dus: bepaling v. taak vandag.

IV Ons Taak in Enger Sin — Onderskei. Skei?
Twee sye vandag — tog één
Enger — manifestasies: godsdiens, taal, feesdae, verenigings, simbole, museum, liedereskat.
Seker goed dat dit só is.
Neiging: hieraan beoordeel ons Afr.
Egter ook ruimer sin.

V Ons Taak in Ruimer Sin
Bestaande dinge uitvloeisels.
Dieper dinge: oortuigings, beginsels
Voorbeelde XXX — dis daarom!
Groot taak v. Afr. vandag: Hy moet — hou veral van
dié dinge rekenskap gee.

G.P.-S.355535—1970-71—50 000-100 S.

|| In ons taak: fundamentele
|| primêr, manifestasie sekondêr,
|| die twee komplementêr.

Vandag veral een besondere faktor.

VI **Ons Onderwys**

Calvinistiese voorouers.
Ons eie ouers in depressie.
Armoede en onderwys.
Kanse aangegryp.
Egter: geleidelik swakhede.
Stappe van owerheidsweë.
Gevolge.
Hoogtepunt: aankondiging v. Min.
Nuwe, grootse bedeling.
Taak v. Afr.: onderwyser, leerling, ouer.

VII **Slot.**

Sommige pessimisties
Ek optimisties – egter
groot voorwaarde.

× × × ×

Kursus geopen!

Opsomming

Die Kultuurtaak van die Afrikaner (1.)

81/142289
(Z 15)

Gemeenskapsleierskursus,
Riversdal, 18 en 19 Feb. 1972
(Openingsrede deur voors.,
Prof. H. B. Thom, Nas. Jong-raad)

Kursus) (word aangebied ~~gereël~~ deur die Afr. Nasionale Jongraad van die F.A.K. en medewerking met die Dept. van Nasionale Opvoeding se Wes-Kaaplandse Streekkantoor vir Kultuurbevordering. Die kursus se reëlings is in die hande van die Kultuurraad van Riversdal.

I alg

Dank en waardering aan almal wat saamgewerk het om die kursus moontlik te maak:

Afr. Nas. Jongraad v. F.A.K.
Dept. v. Nas. Opv. – veral Wes-Kaapl. Streekkantoor vir Kultuurbevordering.
Kultuurraad v. Riversdal.

II My Onderwerp ~~soos dit is~~

Op program aangegee: Die Kultuurtaak v. d. Afrikaner

~~Belangrik beide kante ... Ons wil op drie aspekte hiervan let: ons kultuurtaak in sy geheel. Kultuurtaak~~

taak in enger sin; kultuurtaak ~~in ruimer sin~~.

Veral drie sye hiervan moet oorweeg word: Ons taak vandag; ons taak in enger

G.P.-S.355535—1970-71—50 000-100 S

sien, ons taak sien ruimer

Dit is ~~onmoontlik~~ sien onmoontlik om alles te behandel. Ons lig net 'n paar punte van elkeen van hierdie ~~[illegible]~~ sye uit.

III ~~Ons Huidige Taak~~.

Kultuurtaak v. Afr. het nie vandag begin nie; dit lê ~~[illegible]~~ baie ver terug.

~~Eerste~~ Vroegste spore reeds by die eerste Vryburgers wat in 1657 toegelaat is. („Wij de beschermers van ons land zijn!")

Dit loop dwarsdeur ons gesk. ~~Daarna~~ toe Afrikanervolk gevorm was, en van homself bewus geword het, het die Afr. sy kultuurtaak duideliker gesien.

Dit het vir hom 'n taak geword vir sy Kerk, sy ~~[illegible]~~ taal, sy onderwys, sy verlede, sy huis, sy staatkunde, sy ekonomie.

Groot vordering op al hierdie gebiede.

Dis die agtergrond waarteen die taak van vandag gesien moet word.

Die tye verander, mense verander, en die taak — of minstens die hoof ~~[illegible]~~ klem daarvan — bly nie altyd dieselfde nie.

Daar is wel sekere

81/142289
(Z 15)

groot geestelike dinge, sekere grootbeginsels van ons hele lewensopvatting, wat nie verander nie! Dis die fundamentele dinge waarvoor ons staan, dié dinge wat van die Afr.-volk 'n aparte volk gemaak het, dié dinge wat bo alles in ons materiële lewe uittroon, dié dinge wat aan die lewe van ons as Afrikaners ~~werklike sin~~ sin en betekenis gee.

Maar die klem van ons taak verander, en ~~ons~~ die metode van ons optrede verander. Dit is só want omstandighede verander, en ons maak miskien op één terrein goeie vordering, terwyl ons op 'n ander swak bly of selfs agteruitgaan. Ons moet onthou: (solank ons leef) ~~daar~~ is daar niks in ons of om ons wat staties is nie. Die groot Duitse geskiedskrywer, Leopold von Ranke, het treffend gesê: Iets wat lewe, groei en verander voortdurend; iets wat nie groei en verander nie, ~~is~~ is dood.

Dus: as ons ons ~~te~~ huidige ~~taak~~ suiwer taak wil raaksien,

G.P.-S.355535—1970-71—50 000-100 S

moet ons goed op die verlede let, ons moet kyk waar ons swak plekke lê, ons noodsaaklikheid kry oor die groot eise van die toekoms, en in die lig van dit alles moet ons bepaal wat ons taak vandag is, of minstens waar die klem vir ons vandag moet val.

IV Ons Taak in Enger Sin

~~Daar is vandag ... ... dat so is, maar dit is in feit dat daar vandag~~ twee sye aan ons kultuurtaak, ~~...~~ 'n enger en ruimer sy. In werklikheid is die twee egter één. Vir doeleindes van oorsigtelikheid kan ons hulle van mekaar onderskei, maar in wese kan ons hulle nooit van mekaar skei nie.

In enger sin staan ~~...~~ ons kultuurtake in verband met sekere kenmerkende, opvallende manifestasies van ons nasionale geestelike aktiwiteit.

Dis altyd ons taak om ons ~~taal te handhaaf~~ godsdiens uit te leef, ons taal te handhaaf, ons

nasionale feesdae in ere te hou, ons nasionale simbole soos ons vlag en ons volkslied te respekteer, ons musiek en ons liedereskat te waardeer. Dit is goed dat ons dit só sien; immers, as ons dit nie so gesien het nie, sou ons ons taak nie na behore kon verrig nie.

Ongelukkig is dit egter só dat ons geneig is om ons kultuurskatte vandag net in hierdie enger sin te sien. Dis in die lig daarvan dat ons besluit of 'n man 'n goeie Afrikaner is en of hy sy pligte as Afrikaner nakom doen.

V. Ons Taak in [illegible] 5 in

Ons moet onthou dat die genoemde dinge, hoe reg en goed hulle op sigself ook al is, manifestasies is, die sigbare uitvloeisels van groter, veel dieper dinge. En hierdie dinge is die onwrikbare oortuigings, die vaste beginsels, wat in die diepte van ons

G.P.-S.355535—1970-71—50 000-100 S

~~?~~ veel verankerd lê.
Ek noem 'n paar.
Ons geloof aan die opperwag en reddende genade van God — dis daarom dat ons ons godsdiens beleef en dit uitleef
Ons geloof en vertroue in ons bestaan as 'n aparte nasie — dis daarom dat ons ons taal liefhet en dit handhaaf.
Ons gehegtheid aan ons eie verlede — dis daarom dat ons ons nasionale feesdae ~~dae~~ in ere hou
Ons waardering vir en trots op ons staatkundige selfstandigheid — dis verder daarom dat ons ons nasionale simbole soos — ons ons vlag en ons volkslied respekteer.
Die kultuurtaak van die Afrikaner lê vandag veral daarin dat hy hom van hierdie diepere oortuigings en vaste beginsels moet rekenskap gee. Hy moet sy taak in die ruimste sin opneem. As hy diep in sy gees sterk en gesond is, sal die manifestasies van sy gees eg en onduubbelsinnig wees. En dan sal hy hom ~~ook~~ ook 'n veel

81/142289
(Z 15)

ruimer terrein laat-
geld as bloot dié
wat tot die enger
kultuurtaak behoort.
Dan sal hy bo sy kerk
getrou ondersteun, sy taal
handhaaf en sy nasionale
feesdae vier ~~hou en ook~~
~~die ander uitwendige~~
~~beoogse van sy Afrikanerskap~~
~~[illegible]~~ en dan sal hy
bowendien in hart en
siel Afrikaner wees
wie se hele lewe
en arbeid deur #
pligsgetrouheid en
toewyding gekenmerk is,
om die hoogste belange
van homself en sy
mede-Afrikaner op die
beste moontlike wyse
te dien.

In ons kultuurtaak is
die fundamentele primêr,
die manifestasie sekondêr;
maar die twee is
komplementêr.

Veral een faktor in ons
kultuurtaak, in die
ruimer lig gesien, het
vandag baie aktueel geword.

VI Ons Onderwys.

Dis bekend dat ons
Calvinistiese voorouers groot
waarde aan die onderwys

G.P.-S.355535—1970-71—50 000-100 S.

geheg het. Dink bv. aan
die ou Nederlandse koloniste
en die Hugenote aan
die Kaap. Dink ook aan
ons eie ouers in die
depressietyd.

Jarelank het die Afrikanerdom
geworstel met die
probleem van 'n paar
honderd duisend blanke
armes. Dit was in
hoë mate die onderwys
wat gehelp het ~~tot~~
dat die Afrikaner hom
aan hierdie probleem
ontworstel het.

Ons mense het ~~nog altyd~~ die waarde van
die onderwys geken, hulle
het dit binne bereik
van hulle kinders
gebring, en hulle kinders
het die kanse aangegryp.

Maar ons weet dat daar
geleidelik sekere swakhede
ingetree het.

Daar het 'n groot mate
van versnippering in
beheer en inhoud
gekom, sodat ons
onderwys naderhand
nie meer 'n ware
nasionale eenheidsfaktor in
ons volkslewe was
nie.

Ook: vaste patrone, waaronder
daar nie genoeg met

81/142289
(Z 15)

die belangstelling, aanleg en bekwaamheid van jongmense rekening gehou is nie; geykte eksamenstelsel, waardeur interessante studievelde doodgewurg is; gestandaardiseerde opleiding, wat nie genoeg met die behoeftes van ons land rekening gehou is nie; gees en karakter het op baie plekke ontaard.

Belangrike stappe is van owerheidsweë gedoen. Die Nasionale Adviserende Onderwysraad is in die lewe geroep; Wet No. 39 van 1967 is deur die Parlement gemaak; Wet No. 73 van 1969 het gevolg; die Nasionale Onderwysraad het die Adviserende Onderwysraad opgevolg. Dis maar 'n paar stappe in 'n reeks van baie belangrike stappe. Maar ons het diepgaande gevolge gesien.

Die versnippering is reeds grotendeels beëindig. 'n Nasionale onderwysbeleid het ingetree. En 'n hoogtepunt is bereik toe die Minister van Nasionale Opvoeding

G.P.-S.355535—1970-71—50 000 aangs sy belangrike

beleidsaankondiging in die Staatskoerant in verband met die onderwys gedoen het: (a) Gedifferensieerde onderwys, (b) Behoorlike voorligting, (c) Hoë standaarde, (d) Christelike karakter, (e) Breë nasionale karakter, (f) nuwe skoolfases.

'n Grootse, ingrypende bedéling, die resultaat van volgehoue onderwysontwikkeling en dit kan die nasionale karakter van ons onderwys kragdadig versterk. Dit mag die betekenisvolste beleidsverandering in ons onderwys in 40 jaar blyk.

Die taak van die Afrikaner: Hy sal moet toesien dat hy die nuwe bedéling met albei hande aangryp. Dit geld vir die onderwyser, die leerling, die ouer.

Dan sal ons des te beter vir ons groot kultuurtaak in die toekoms voorberei wees. Maar as ons dit nie aangryp nie, sal ander dit doen, en ons mag agterbly.

VII Slot.

Sommige vandag pessimisties. Ek is optimisties. Maar één groot voorwaarde: dan moet ons ons taak suiwer sien, en dit uitvoer.

* * * *

Kursus vir gemeenskapsleiers Leesmee geskr.